

ECN 120: Øvingsoppgavesett 8

Utfordringer for norsk økonomi på lang sikt

Oppgave 8.1: Korte faktaspørsmål

(a) Hollandsk sjuke oppstår i et land når:

- Statsbudsjettet er for ekspansivt slik at økonomien trues av inflasjon
- Inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs gjør at lønnsnivået blir for høgt
- Konkurransetsatt sektor rammes av forbruk av inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs
- Inntektene fra en ikke-fornybar naturressurs gjør at valutaen blir for sterk

(b) Handlingsregelen sier at:

- Overskuddet fra olje- og gassvirksomheten skal investeres i internasjonale finansmarkeder for å unngå for stort press i fastlandsøkonomien
- Man kan ikke overføre meir til statsbudsjettet enn tilførselen av olje- og gassinntekter til fondet
- Man kan ikke overføre meir til statsbudsjettet fra «oljefondet» enn at verdien til fondet opprettholdes
- Bruken av oljepenger i norsk økonomi må være liten nok til å unngå Hollandsk sjuke

(c) Grunnrente er:

- grunnlagsrenta for all renteberegning
- den lågeste (grunn) renta som finnes i lånemarkedet
- ekstra avkastning fra primærproduksjon
- avkastning minus vederlag for ressursen som brukes

(d) S-sektor omfatter produksjon av varer og tjenester som:

- har en spesiell samfunnsfunksjon, f.eks. mat, undervisning, forsvar
- finansieres fra offentlige midler
- er skjerma gjennom toll og beskyttende tiltak
- må produseres nært der forbruket skal skje

(e) Landbruk tilhører både K- og S-sektor fordi:

- mat kan importeres (K-gode) mens kulturlandskap er stedegent (S-gode)
- det er konkurranse i matvaremarkedene (K-gode) samtidig som landbruket har toll-beskyttelse (S-gode)
- det er konkurranse i matvaremarkedene (K-gode) samtidig som mat fyller viktige samfunnsfunksjoner (S-gode) som f.eks. beredskap og matkultur
- mat kan importeres (K-gode), mens et land kun importerer mat landet ikke produserer sjøl

(f) Lagerressurser kan ses på som et kapitalgode fordi:

- både lagerressurser og kapital kan lagres
- verdiveksten av å vente med å utvinne ressursen kan sidestilles med kapitalavkastning
- utvinning av lagerressursen fører til høyere kapitalbeholdning
- utvinning av lagerressursen fører til lågere kapitalbeholdning

- (g) Meirverdiavgift (MVA) i stedet for avgift kun på salg til sluttbruker gir følgende gevinst:
- sjøldokumentasjon ved at selgers utgående MVA er kjøpers inngående MVA
 - høyere skatteinngang
 - mindre byråkrati
 - høyere aktivitet i økonomien ved at hvert ledd i verdikjeden skattegges
- (h) En progressiv inntektsskatt fører til at folk:
- jobber meir for å dekke utgiftene sine
 - jobber meir for å betale skatten
 - jobber mindre fordi nettoverdien synker med å jobbe ei ekstra time
 - jobber mindre fordi man ønsker å betale mindre skatt
- (i) Ikke planlagte vridningseffekter er vanligvis:
- ønskelige fordi de forsterker den planlagte effekten
 - ønskelige fordi man får en gratis effekt
 - uønska fordi de svekker den planlagte effekten
 - uønska fordi de er uforutsigbare og dermed skaper et meir uoversiktlig handlingsrom

Oppgave 8.2: Perspektivmeldinga 2021

Perspektivmeldinga fra 2021 og de to foregående meldingene (2017 og 2013) er ganske samstemte om de langsiktige utfordringene for norsk økonomi: å videreutvikle arbeidsproduktiviteten i norsk økonomi.

- (a) Hvorfor er det så viktig med høy arbeidsproduktivitet i norsk økonomi i et 50-årsperspektiv?
- (b) Høy arbeidsproduktivitet aleine er kanskje ikke tilstrekkelig for å betale at det blir en stadig høyere andel eldre i samfunnet. Hvilke andre tiltak ser du for deg? Grunngi svaret ditt.
- (c) Omstilling er også et tiltak som nemnes i de to perspektivmeldingene. Hvordan virker omstilling positivt på BNP pr. innbygger?

Oppgave 8.3: Oljen sitt inntog i norsk økonomi og virkninger på arbeidsmarkedene

- (a) Forklar kort virkninga av introduksjon av en ny høglønna sektor, som olje- og gassindustrien, på arbeidsmarkedene.
- (b) Forklar *Hollandsk sjuke* ved hjelp av K- og S-sektor-rammeverket.
- (c) Hvordan kan *Handlingsregelen* bidra til å redusere risikoen for *Hollandsk sjuke*?